

"אבשלום אליצור הינו מרצה מרתק. שמעתי הרצאה שלו בפיסיקה, הרצאה בנושא שינה וחלומות - והוא נפלא, בכל תחום."
"הייתה הרצאה מרתקת!!! הייתי נשארתי לעוד שעה שעתיים להעמקה נוספת..."

(משובים מאתר "פנזינג" בפייסבוק)

מקובל לחשוב שיש הבדל בין הרצאה אקדמית להרצאה פופולרית. באקדמיה נהוגה שפה מקצועית והתמקדות בחידושים האחרונים, ואילו מרצים לציבור אמורים להציג רק את הצדדים הקלים והפיקנטיים של הנושא.

אצלי ההבחנה הזאת לא קיימת. כדי להיות מובן אין צורך להיות פשוט מדי, ובוודאי לא שטחי. בכל תחומי התמחותי אני מרצה לפני כל מיני קהלים, ברמה עדכנית, כולל חידושים שרק הגיעו מהמעבדה וממדף כתיבה-העת - ועדיין אני מדבר בצורה שכולם יבינו, ויכלו לשאול שאלות, ושזה יהיה מרתק להם כמו שזה מרתק אותי. אני גם מאוד מאמין שהעלאת חיוך או צחוק על פני השומעים מסייעת מאוד להבנה.

לא מעט הרצאות שלי זמינות ביוטיוב, קצרות וארוכות, פופולריות ומדעיות, בארץ ובח"ל. פשוט הקליקו את שמי בעברית או באנגלית כדי להתרשם וליהנות בעצמכם. זה, כידוע, בחינם.

אם תזמינו הרצאה כזאת אליכם, לחוג-בית, יום עיון, ועד עובדים וכדי, זה כמובן יעלה כסף. מצד שני יש הנחה על כל הרצאה נוספת, סדרה, סדנה, קורס וכד'.
את כל המצגות הנלוות אפשר להוריד [מכאן ומכאן](#). כולן ברמה מוקפדת אבל קלות להבנה, מתעדכנות באופן קבוע, באיכות ויזואלית גבוהה, עם ביבליוגרפיה מפורטת. בחלק מהנושאים יש גם מאמרים שלי שכבר פורסמו בכל מיני מקומות, אף הם מוצגים באתר זה.

את כל ההרצאות מותר: לצלם, להקליט, להעתיק, לצטט, לגנוב זכויות יוצרים, לתרגם לכל שפה (על זה דווקא אני אשלם לכם), לסלף, לשבח, להשמיע, לעוות, להוציא מהקשר, ולהפיץ כרצונכם.

בין נושאי ההרצאות

פסיכולוגיה ומדעי ההתנהגות

- חלום חלמתי ופותר אין אותו. חידת החלום בפסיכולוגיה המודרנית. כשאנו חולמים יש מצד אחד ירידה בכוחותינו השכליים, כי בוחן המציאות שלנו מתפוגג. כמה מהדברים שאנחנו אומרים בחלומותינו או, גרוע מזה, ממש עושים, היו מובילים אותנו היישר לאישפוז במחלקה סגורה. מצד שני, החלום הוא חכם בדרך מוזרה כי הוא מדבר בשפתם של האמן, המשורר והממציא. ההרצאה סוקרת את מחקרי השינה והחלום עד ימינו ומרחיבה על חשיבותו לבריאות הנפשית. למאזינים המוכנים לשתף בחלומותיהם את הזולת ניתנת ההרצאה גם להרחבה לסדנה (ללא יומרות טיפוליות) להרחבת ההיכרות עם הלא-מודע ועידוד חשיבה לא-שגרתית.
- שינה, חלום ובריאות. השינה היא חידה ביולוגית מסקרנת. כמו "אבן רוזטה" שאיפשרה לחוקרים לפענח מצרית עתיקה מתוך השוואה ליוונית, גם החלום מציגה את הצד הפסיכולוגי של הפיזיולוגיה של המוח. הרצאה זו מביאה את מיטב הידע החדש (כולל מהשנה-שנתיים האחרונות, ומחקרים פורצי-דרך ישראליים) והמפתיע על מה שקורה לנו בזמן השינה ועל השלכותיו הגורליות לבריאותנו.
- לעשות לימונדה מהלימונים של החיים: על מתת ההומור. בעולם שבו אין צער, כאב או "אוש", לא יהיה, למרבה ההפתעה גם צחוק, אפילו לא חיוכים. ההומור, בדרך מוזרה, שואב את כוחו מעצם קיומו של הבכי. מה מלמדות הבדיחות עלינו? האם חוש הומור זה באמת כישרון מלידה? (ממש לא.) ההומור כמורה וכרופא, הכל מעוגן במחקרים.
- החברות האפלה - על צד לא ידוע בהתפתחות הפסיכואנליזה. בפתח המאה העשרים נקשרה ידידות בין שני רופאים צעירים ויפי-תואר, נירולוג ורופא א"ג, שהיו בטוחים שהתיאוריות המוזרות שלהם ישנו את הרפואה והביולוגיה כולה, ולשם כך אפילו סיכנו את חיי חוליהם בניסויים מסוכנים. זה היה קשר רב-עוצמה, שאחד מהם אפילו הודה כי היה בו צד הומוסקסואלי, והסתיים בניתוק טראומטי. את הראשון, שלקח את הסכסוך קשה עד כדי התעלפויות, אין צורך להציג: זיגמונד פרויד. השני, וילהלם פליס, זכור כיום רק להיסטוריונים של הרפואה בשל טענותיו האזוטוריות על תפקודי האף והנומרוולוגיה הביסקסואליות. ידוע שהמכתבים ביניהם, מהם שרד רק צד אחד, חושפים מעט מהאנליזה העצמית של פרויד. מה שפחות ידוע הוא שבנו של פליס, שהיגר לארה"ב ונעשה פסיכואנליטיקאי מפורסם, חשף באומץ בל-ייאמן פרטים אפלים על אביו ועל מה שעשה לבנו - כלומר לו עצמו. ההרצאה דנה בכמה השלכות של סוד זה על התפתחות הפסיכואנליזה וכל שיטות הפסיכותרפיה.
- החומר של הנפש: מוח האדם ופעולתו. מבנה המוח והמתחולל בו הם הבסיס לתופעות הנפש הידועות: למידה, חשיבה, יצרים ורגש. מוח שונה יש לתינוק, לצעיר ולזקן. לגבר ולאישה. למחקר המוח בימינו השלכות מרחיקות-לכת על הבנת ההתנהגות הבריאה והחולה. מומלצת בעיקר המצגת, בה הושקע הרבה עמל להסברת מבנה המוח ופעולתו, [זמינה כאן לכל דורש](#).

- החיה שבאדם - מסע אל שורשי הרצחנות האנושית. אם יש ממש בתורת האבולוציה, היא צריכה להסביר למה דווקא המין האנושי, האמור להתייחד בתבונתו, הוא המין הרצחני ביותר על כדור הארץ. מחקריו של קונראד לורנץ (שהסתיר את העובדה שהוא עצמו היה נאצי בצעירותו) הביאו לו את פרס נובל אבל גם מתנגדים רבים. ההרצאה עוקבת אחרי הגישות השונות לחקר מקורות התוקפנות, מהחרקים עד קופי-האדם, ועל המסקנות האפשריות לניטרול סכנת ההשמדה העצמית.
- יהדות וארוטיקה: יריבים אינטימיים. בניגוד כמעט קוטבי לפחד של היהדות החרדית מפני הגוף והמיניות, יחסם של חכמי המשנה והתלמוד למין ולאהבה היה סובלני, סקרני, מקבל ואפילו גולש לפורנוגרפיה. ההרצאה מביאה מגוון אמירות ועצות תלמודיות ומדרשיות בנושאי סקס, ומסיימת בשסע ביהדות ההלכה בימינו בין חיוב המין לפוביה ממנו.
- השילוש הלא-קדוש: שנאת-הזר, פורנוגרפיה ומיסטיקה. מאז ומתמיד, האזרה "הם רוצים לשכב עם הבנות שלנו" הייתה קלף מנצח בכל הסתה גזענית. מתברר שלא מעט כתבים ביהדות, אפילו של רופא רציונליסט כמו הרמב"ם, וכמובן "הזוהר" והקבלה, תיארו את הגוי והגויה כבעלי יכולות מיניות ואיברים מעוררי-קנאה. זו בפירוש לא הרצאה לכל קהל, והיא עושה שימוש נרחב בכתבי רבנים בני ימינו, אבל יש בה גם הרבה תובנות חיוביות.

מדעי הטבע

- איך תורת היחסות עושה הכל פשוט. על המהפכה שחולל איינשטיין בהבנת החלל והזמן והשלכותיה, התהפוכות האיטיות בחייו ובחיי אלה שפיתחו את התורה החדשה, והסיפורים האישיים המרתקים - כל אלה מובאים לצד הסבר בהיר של יסודות תורת היחסות הפרטית והכללית. דגש מושם על ההבנה האינטואיטיבית, ללא מתמטיקה, ועל השלכותיה של התיאוריה על הטכנולוגיה.
- תורת הקוונטים נגד השכל הישר. על המהפכה המקבילה בהבנת החומר והאנרגיה, שגם בה מילא איינשטיין תפקיד מכריע אבל שנא את "בתו הצעירה" מהרגע בו נולדה. הוא ניסה לחסל אותה ע"י חשיפת כל מיני פרדוקסים הנובעים ממנה. תורת הקוונטים, כבת נאמנה לגאון, לא טמנה ידה בצלחת, עשתה לאבא בושות וגרמה לכל הפרדוקסים שבהם איים עליה להתממש במציאות. איך יכול, למשל, חלקיק אחד לעבור במקומות רבים בו-זמנית? ואיך יכולה פעולה בהווה להשפיע על מה שכבר קרה בעבר? ההרצאה מסבירה בשפה קלה תופעות אלה, פרדוקסים שנותרו בלתי-פתורים עד היום וכן יישומים מבטיחים של התיאוריה לטכנולוגיה ולרפואה.
- חידת הזמן בפיזיקה המודרנית. הזמן היה תמיד מושג חמקמק בפילוסופיה. באה הפיזיקה ועשתה אותו מדיד ומורכב יותר, אבל גם הרבה יותר מוזר. תורת היחסות שילבה אותו עם החלל למארג ארבע-ממדי שיכול להתמתח, להתעקם וכו'. תורת הקוונטים הראתה שגם הרגע בו קרה משהו יכול להיות מעורפל. הקוסמולוגיה אומרת שהחלל-זמן נוצר יחד עם היקום. אחרונה חשובה היא התרמודינמיקה, העוסקת ב"חץ" המוזר המבדיל בין עבר לעתיד. כל אלה מוסברים בשפה פשוטה ונגישה, ככל שירשה הזמן.
- הרומאן המוזר בין האנטרופיה והחיים. החוק השני של התרמודינמיקה, לפיו אי-הסדר במערכת סגורה יכול רק לגדול, הוא ניגודם הגמור של תהליכי החיים, היוצרים מורכבות וסדר, שומרים עליהם ואף מגבירים אותם. אבל בראייה קרובה יותר מתברר שבלי אנטרופיה לא הייתה אבולוציה ולא כל תהליך אורגני. זו הזדמנות לקהל שלא למד מדעים להתוודע אל מושגי האנרגיה, הסדר והמורכבות ואל ביטוייהם בעולם החיים.
- אבולוציה, סיפור שלא נגמר. הדרך בה הגיע דארווין אל תורתו, הטעויות, הפספוסים והשגיאות שרק העידו בדיעבד על גאונות האינטואיציה שלו, השינויים שחלו בתורת האבולוציה מאז, ובעיקר שורת הנצחונות ההולכת ומתארכת עם כל גילוי מולקולרי או פלאונטולוגי. ננסה להבין למה האבולוציה מרגיזה ומאיימת על כל כך הרבה אנשים, ובעיקר למה היא כל כך מצליחה, ושימותו הקנאים - או לפחות ירדו כבר מהעצים.
- קולן המושקת של הנשים בתולדות המדע. ההיסטוריה המודרנית של המדע מגלה מספר מפתיע של נשים שחיו לבדן או בצל בעליהן, שתרומתן למקצועות "גבריים" מובהקים כמו פיזיקה ומתמטיקה הייתה מכרעת, שלא לדבר על השתלטותן המדאגה במדעי החיים...

הרצאות אלה נועדו גם (ובעיקר) למי שמעולם לא למד מדעים.

נושאים ציבוריים:

- מניעת התאבדויות. על מאמרם של פרופי חיים עומר ואבשלום אליצור "מה תאמר לאדם שעל הגג?" שפורסם בשפות רבות, המציע דרכי התמודדות עם סכנת אובדנות גם בתנאי חירום.

המרצה

אבשלום אליצור (לסיפור חיים "צהוב" ראו **בויקיפדיה**) הוא פרופסור-נלווה **במכון למחקרים קוונטיים** באוניברסיטת צ'פמן בקליפורניה, בראשות פרופי יקיר אהרונוב, לצד חתני פרס נובל פול אנגרט ודייוויד גרוס. פרופסורים-נלווים אחרים הם סר מייקל ברי ופול דייז.

תחומי התמחותו הם תורת הקוונטים, יחסות ותרמודינמיקה, וכן תרמודינמיקה של מערכות חיות. את הדוקטורט עשה בהדרכת פרופי יקיר אהרונוב. בין תגליותיו נמנים ניסוי אליצור-ויידמן (1993), בשמו הידוע יותר "ניסוי הפצצה-שלא-התפוצצה", שנדחה מכתבי-עת רבים עד שהוכח באינספור מעבדות ברחבי העולם; "פרדוקס השקרן הקוונטי"

(אליצור-דולב, 2005, אהרונוב-כהן-אליצור-סמולין, 2017); ניסוי ה-EPR מנבא העתיד (אהרונוב-כהן-אליצור, 2014) הנחקר בימים אלה במעבדות INRim בטורינו; וניסוי החלקיק הנעלם (אהרונוב-כהן-לנדאו-אליצור, 2017). את עבודותיו הציג במפגשים המדעיים היוקרתיים בעולם, כולל הרצאות מליאה והרצאות keynote לצד חתני-פרס נובל, בין השאר באוניברסיטאות קיימברידג' ופרינסטון, במכון שרדינגר בווינה וב-ETH בציריך. ארגן וישב-ראש בכינוסים מובילים. הוזמן להרצות בכל האוניברסיטאות ומסדות המחקר הגדולים בארץ בסמינרים, הרצאות קולוקוויום, ובמות דיקאן ורקטור. פעמים אחדות הוזמן להרצות בישיבות סגורות של הסגל המדעי בקריה למחקר גרעיני בדימונה ובמכון הביולוגי בנס-ציונה.

שימש כמרצה, יועץ וחוקר בדרגות מרצה/חוקר בכיר, פרופסור-אורח ופרופסור-חבר במסדות רבים בארץ ובעולם: מכון ויצמן למדע, אוניברסיטת תל-אביב, האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת בר-אילן, הטכניון, מכון בירלה למדע וטכנולוגיה במומבאי, אוניברסיטת ז'וזף פורייה ("קתדרת מצוינות") בגרנובל, צרפת, ומכון פרימטר לפיזיקה עיונית בוטרלו, קנדה (ראו [CV](#) באתר זה).

היה יו"ר החברה הישראלית לחקר ראשית החיים ואסטרוביולוגיה ILASOL שנוסדה ב-1976 ומארכת מדענים מישראל ומחו"ל. חבר במערכות כתבי-עת, אגודות מדעיות והוצאות ספרים מדעיות בעולם.

פעילותו הציבורית כוללת השתתפות במאבק להעלאת שארית יהדות אתיופיה, לצד ח"כ אברהם גנוסה, פרופי מיכאל קורנלדי והרב מנחם ולדמן. יו"ר אגודת "מכנף דרום לציון." פעיל במאבק הציבורי לביעור השחיתות יחד עם מני נפתלי, בעבר אב-הבית בבית ראש הממשלה, וחושפי השחיתות רפי רותם ושוקי משעול. הרצה בהתנדבות באגף "ניס" בכלא ניצן ובתחנה לנגמלים של עיריית תל-אביב, שותף בפעולות שלום והתנגדות לאפליה וגזענות. מרצה בהתנדבות כפרופסור-אורח לפיזיקה במכון איימס למתמטיקה בקיגאלי, רואנדה.

לצד תחום התמחותו העיקרי פרסם גם מאמרים רבים במדעי החיים וההתנהגות. המאמר "מה תאמר לאדם שעל הגג" שכתב יחד עם פרופי חיים עומר, שבמקורו נועד לאנשי מקצוע העוסקים במניעת התאבדויות, נפוץ כיום ברשת בכמה שפות, כולל ערבית. את עבודותיו הוזמן להציג בפגישות החברה הישראלית לפסיכיאטריה, בפגישות-סגל בבתי-החולים והמרכזים לבריאות-הנפש "שלוותה", "אברבנאל", "איתנים", "קפלן", "איכילוב", באר-יעקב, נס-ציונה, שער מנשה ובאר-שבע, וצוותי רע"נ בריאות-הנפש ורמ"ח נפגעים בצה"ל. כן העביר הרצאות וסדנאות ישירות לנפגעי טראומה ב"סדנת גל" בתל-השומר, לנגמלים מסמים בתחנת השיקום של עיריית תל-אביב, ולאסירי אגף נ"ס (נקי מסמים) בכלא רמלה. לימד קורס ייחודי בתוכנית למטפלים מיינים במחלקה לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר-אילן בשנותיה הראשונות.

מרצה-אורח בתוכניות ללימודי המשך בפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, אוניברסיטת תל-אביב.

כל מאמריו ומצגותיו בעברית ובאנגלית זמינים באתרו תחת ההיתר הגורף "[copyleft](#)".

נמנה עם מקימי המכון המתהווה [אייר](#), מכון ישראלי למחקר מתקדם במדעי הטבע בראשות פרופי יקיר אהרונוב. המכון מתעתד להתמקד במחקר ללא חובות הוראה, אבל על חוקריו נמנים מרצים מצטיינים המעוניינים להפיץ ידע לקהל הרחב. לאחרונה עבר המכון למשכנו החדש בכפר הסטודנטים "איילים" בלוד.

להזמנות: 050-8228404, avshalom@iyar.org.il

מרצים עמיתים מומלצים (וזולים יותר :-):

המרצים המומלצים להלן מצטיינים מאוד בתחומיהם, הן במחקר והן ביכולת להסביר אותו, אבל לא כל כך ביחסי-ציבור לעצמם. אז הנה, בהמלצה חמה:

[פרופי אהרן אביב](#) 052-2931236 - גנטיקאי שרשם פריצת-דרך בחקר הסרטן בעזרת יצור מוזר החי מתחת לרגליו, החולד המצוי. ביולוגיה במיטבה כסיפור בלשי.

[גבריאלה אביגור-רותם](#) 04-6783042 - אחריה בסדר הא"ב וגם זוגתו. סופרת עם סגנון איטי, למדני להפליא ותובעני. מי שצולח את הטקסט נעשה שפוט שלה. ומצד שני כמרצה היא ישירה, ברורה ובעלת קסם מידי.

[משה אופיר](#) 052-8773081 - דוקטורנט, סופר ומשורר מוערך שכבר זכה בפרסים יוקרתיים. נושאים: יהדות, קבלה, ארוטיקה וספרות.

[ד"ר ארי אלון](#) 04-9510483 - מחבר "עלמא ד"י המיתולוגי וספרים נוספים. נושאים: יהדות, מדרש ותלמוד בראייה חילונית.

[ד"ר מיכה אנקורי](#) 052-2343843 - פסיכולוג יונגיאני וסופר פורה. נושאים: פסיכולוגיה, יהדות וקבלה.

[ד"ר ריקרדו בלנק](#) 054-4615048 - פיזיקאי (חלקנו חדר כשעשה את הדוקטורט) שאחרי כמה שנים בתעשייה התמסר לאהבתו האחרת: מחקר משווה של פתגמי העולם.

[ד"ר אריה וורם](#) 052-7206117 - פילוסופיה של המדע והטכנולוגיה.

[רותם מלנקי](#) 052-4489386 - קולנוען ופעיל חברתי. קולנוע, העולם החרדי ועוד.

[פרופי אריה סובר](#) 052-2687322 - הומור וחשיבה חיובית כדרך חיים.

[שניאור עינן](#) 052-2266110 - יהדות חילונית פרובוקטיבית ואקטואלית תמיד.

[ד"ר אסף ענברי](#) 054-6704543 - סופר מרתק ומסאי שכבר שחט כמה פרות קדושות ופחות קדושות.

[שרון רז](#) 054-4208050 - אדריכל, מומחה לבניינים עתיקים. בכל הרצאה על בניין מזנח וחרב הוא ממש מקים אותו לתחייה עם תקופתו.

